

Serdar Köker: "Ik ben nu veertig jaar en ik ben getrouwd met iemand die in Turkije is opgegroeid. Samen hebben we heel veel deelgenomen aan allerlei excursies, waarbij we hebben gewandeld, gefietst (tandem), vogels geobserveerd in natuurgebieden maar natuurlijk ook in stadsparken met kennissen en vrienden bijeengekomen en gepicknickt." Foto: Serdar Köker

Allochtonen en de Nederlandse natuur

TEMA-NL is een organisatie op het gebied van natuur- en milieueducatie, opgezet door en bedoeld voor allochtonen. Ik werk daar nu inmiddels vijf jaar als directeur. De eerste jaren bestond het werk voornamelijk uit het onderzoeken hoe groot de betrokkenheid was van de allochtonen in het Nederlandse NME-werkveld. Ik kwam er al heel snel achter dat die betrokkenheid pas in de kinderschoenen staat.

De wil is er wel bij NME-organisaties maar het benaderen en betrekken van de allochtonen verliep niet erg succesvol. Dit verbaasde mij want de Turken (ik ben zelf van Turkse afkomst) zijn erg betrokken bij de natuur. Zodoende besloten we dat TEMA-NL samen met landelijke- en plaatselijke natuurorganisaties de belangstelling van haar achterban ten aanzien van natuur en milieu zou moeten gaan bevorderen en daar een praktische invulling aan geven. Uiteindelijk willen we door interne en externe deskundigheidsbevordering een bredere belangstelling bereiken, ook bij andere allochtone groepen in ons land.

Naast het bezoeken van tal van conferenties en het bijwonen van een aantal bijeenkomsten van klankbordgroepen besloot ik de betreffende instellingen over te halen om iets in de praktijk te gaan doen. Ik heb veel excursies in het veld opgezet en bijgewoond en zag dat er een duidelijke lijn was te trekken met de bevindingen in het veld en mijn persoonlijke ervaringen in de natuur. Zo merkte ik tijdens een excursie op Texel op dat de helft van de groep verdwenen was. We vonden ze uiteindelijk terug in velden waar ze bramen en rozenbottels aan het plukken waren. En ik herinner de opmerking van een oude vrouw die de excursie-begeleidster vertelde dat de plant die zij toonde niet zeldzaam is maar dat die plant in overvloed in

haar geboortestreek in Turkije groeide en dat ze er muizengif van maakte. Dit haalde herinneringen bij me op aan mijn jeugd.

Sociale rol

Ik ben in 1970 naar Nederland gekomen met mijn moeder en broer in het kader van gezinshereniging. Mijn vader had hier inmiddels een paar jaar gewerkt. Ik was 2 jaar en heb praktisch geen herinneringen aan Turkije meer. Ik ben vervolgens in Nederland opgegroeid in een grote stad en tijdens mijn schooltijd ben ik maar sporadisch in aanraking gekomen met natuur. We hadden een volkstuintje achter de school (helaas bestaat deze al lang niet meer) waar we radijsjes en afrikaantjes plantten en verzorgden. Voorts bezochten we de kinderboerderij en daar hield het mee op.

Mijn kennis over de natuur heb ik voornamelijk te danken aan mijn moeder. In de jaren zeventig waren er niet veel Turkse gezinnen en er waren ook geen Turkse ontmoetingscentra. Dus werd er vooral in de lente en in de zomermaanden met meerdere gezinnen afgesproken om elkaar te ontmoeten in een stadspark. We gingen vaak met de auto naar de afgesproken plek en mensen die geen vervoer hadden werden opgehaald door diegene die wel een auto hadden. Er werd door iemand een paar keer heen en weer gereden om ze op te halen, dus de gekozen plek mocht niet te ver zijn (vooral bij grote gezinnen).

De bezoeken aan de stadsparken hadden in eerste instantie een sociale rol. Mannen praatten wat bij en later op de dag zaten zij achter de barbecue. Voor vrouwen was het ideaal om bij te praten. De vrouwen zorgden voor de hele planning en zij spraken onderling af wie wat klaar zou maken want bij iedere bijeenkomst werd er veel en lekker

Serdar Köker is directeur van TEMA-NL, een Nederlands-Turkse stichting die zich onder andere inzet voor de bescherming van het natuurlijke milieu.

Ik vond het grappig om te horen dat de giftige planten op een knappe manier benoemd werden om daar mee aan te geven dat het niet eetbaar is: hondedruiven, wolvenscheet (giftige paddestoel) en noem maar op

gegeten. Iedereen had wel zijn specialiteit. Voor kinderen, meisjes en jongens, was het ideaal om allerlei spelletjes te spelen, vooral trefbal was zeer populair. Aan het eind van de dag deed iedereen mee met trefbal.

Ihlamurpark

Ik vond het leuk dat op dit soort dagen de vrouwen samen met de kinderen de omgeving gingen verkennen en naar de bloemen, planten en bomen gingen kijken. Heel vaak werd er iets eetbaars gevonden zoals bramen, hazelnoten, rozenbottels, appels, peren en tal van andere eetbare gewassen waarmee heerlijke gerechten gemaakt werden. Ook vonden we er allerlei planten die een medicinale werking hadden en vaak in de geboortestreek van de vrouwen werden gebruikt. Eenmaal kennisgemaakt met de plant of vrucht werd het voor de kinderen een spelletje om er samen naar te zoeken. Mijn moeder was maar bekend met een klein gebied uit Turkije maar ze kende praktisch de helft van alles wat groeide in Nederland. Deze ontdekkingsreizen in de stadsparken hadden een leuke bijwerking want de parken kregen een andere naam. Er werd bijvoorbeeld afgesproken in het hazelnotenpark of het Ihlamurpark (Lindepark). Er werd doelbewust een park gekozen op een bepaald tijdstip waar de planten of vruchten op dat moment rijp waren. Wat ik ook opmerkte was dat ze heel kieskeurig waren bij het uitzoeken van een recreatieplek. Voorzieningen als toilet en water waren heel belangrijk want men ging vaak 's ochtends vroeg ernaar toe en keerde pas terug naar huis bij het vallen van de avond. Voorts werd er altijd een plek gezocht met schaduw (in tegenstelling tot Nederlanders die de zon opzoeken) en bij voorkeur geen loslopende honden.

Discovery Channel

In de zomervakantie waren we natuurlijk vaak in onze geboortestreek in Turkije. Opmerkelijk is dat we hier juist wel met het hele gezin de natuur in trokken. We bezochten de bergen, bossen, meertjes. Ook tijdens deze uitjes werd ik door mijn moeder bijgeschoold. Allerlei planten en bomen werden uitvoerig besproken. Ik vond het grappig om te horen dat de giftige planten op een knappe manier benoemd werden om daar mee aan te geven dat het niet eetbaar is: hondedruiven, wolvenscheet (giftige paddestoel) en noem maar op. Ik kijk nu vaak naar Discovery Channel en zie bij veel survivalprogramma's tips die ik van mijn moeder heb geleerd: van medicinale kruiden tot dorstlessende planten in de bergen. Veel van deze planten komen ook in Nederland voor en ik maak er nu ook gebruik van. Thee van linde is bij ons bijvoorbeeld zeer populair als je zwaar verkouden bent. Stroop van rozenbottels: je wilt niet weten hoe voedzaam dit is. Ik word als niet-westerse allochtoon bestempeld maar het was ook een niet-westerse allochtoon (mijn moeder) die mij alles over de Nederlandse natuur heeft verteld. Het lijkt mij zeer verstandig indien men een onderscheid wil gaan maken dat men dan de herkenningsgraad van de Nederlandse natuur als belangrijke criteria neemt. En het is aan te raden om met een (het liefst iemand van de eerste generatie) allochtoon als natuurgids een wandeling te organiseren voor de Nederlandse natuurgidsen. Ik denk dat het een heel verrassend tripje zal worden.

Gezinsuitje

Ik ben nu veertig jaar en ik ben getrouwd met iemand die in Turkije is opgegroeid. Samen hebben we vaak deelgenomen aan allerlei excursies, waarbij we hebben gewandeld, gefietst (tandem), vogels geobserveerd in natuurgebieden maar natuurlijk ook in stadsparken met kennissen en vrienden bijeengekomen en gepicknickt. Nu gaan we vaak nieuwe natuurgebieden verkennen met vrienden en afstand speelt geen rol meer. Met zijn vieren in een auto gaat makkelijk. Eerst gaan we wandelen in een natuurgebied en later op de dag toch weer picknicken. We combineren die twee activiteiten nu. We merken hier wel op dat het niet lukt om dit met een grote groep te doen. Als we met een grote groep gaan, gaan we toch liever dicht bij huis recreëren, zoals we dat van onze ouders hebben geleerd. De jonge gezinnen zijn nu kleiner en ik merk dat ze nu ook individueel erop uit trekken. Er zijn heel veel mogelijkheden om te socialiseren (heel veel verenigingen met veel activiteiten) en een natuurtripje wordt nu echt specifiek een gezinsuitje.

Serdar Köker

Heel vaak werd er iets eetbaars gevonden zoals bramen, hazelnoten, rozenbottels, appels, peren en tal van andere eetbare gewassen waarmee heerlijke gerechten gemaakt werden. Ook vonden we er allerlei planten die een medicinale werking hadden en vaak in de geboortestreek van de vrouwen werden gebruikt.

In de waardering voor Nederlandse landschappen blijkt het stadspark bovenaan de ranglijst te staan. Niet bepaald een voorbeeld van ruige natuur.